

Goed nieuws: het wordt gemakkelijker om een nieuwe school te stichten. De School of Understanding begon dit schooljaar al en is bijzonder populair. Wat maakt de school zo gewild? tekst LORIANNE VAN GELDER foto's MATS VAN SOOLINGEN

AAP NOOT MINDSET

Op zijn vorige school had het jongetje in de rode trui 'veel pesters'. Hij zegt het wat voorzichtig, praat er liever niet over. Hier zijn de kinderen lief. Hij is zeven jaar en zit achter zijn Chromebook. Hij leert de tafel van 9. Wat drie keer negen is? "Ik weet het niet zo snel!" roept hij. Dan denkt hij aan de spreuk van vanochtend en ontspant hij, om vervolgens met het juiste antwoord te komen.

De spreuk van vanmorgen was 'je mag fouten maken, want anders leer je niets nieuws'. Jet Eiling (33), sinds kort docent van deze groep op de School of Understanding (SoU) in Amstelveen-Bankras, heeft tijdens 'ontwikkelgroep' uitgelegd dat het heel belangrijk is om fouten te maken. "Zo leer je nieuwe dingen en laat je je inspireren."

Ze werkt tien jaar in het onderwijs en volgde een intensieve SoU-training. Ontwikkelgroep is een wat verwarrende naam voor het half uur praten over levenslessen en spreuken waar elke klas 's ochtends mee begint. Aan het einde van de dag komen ze daar weer op terug.

"Velen van jullie zijn bang om fouten te maken," gaat Eiling verder, terwijl de vijftien kinderen tussen de vijf en negen jaar op hoge houten blokken om haar heen zitten. "Wat is er erg aan fouten maken?"

"Als je fouten maakt, gaat je baan weg," zegt de achtjarige Dhruv. Ron leerde op zijn vorige school dat je 'wel fouten mag maken, maar niet te veel'. En een meisje met zwart haar hoorde in haar oude klas dat ze niet zo veel fouten mocht maken, omdat ze anders moest nablijven.

Op de SoU, die in augustus zijn deuren opende en inmiddels 140 kinderen telt, is er veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling; levenslessen, werkhouding, persoonlijke motivatie. Elk kind heeft een individueel leerplan met leerdoelen. Na het half uurtje levenslessen is het tijd voor 'leergroep'.

De kinderen verspreiden zich over het lokaal. Sommigen werken, koptelefoons op, op hun laptopje, anderen maken sommen op een klein whiteboard. De school gebruikt de volgens Eiling 'beste lesmethodes ter wereld': van Singaporees rekenen tot het International Primary Curriculum dat internationale scholen gebruiken.

Carolina (8) laat haar leerplan zien voor deze periode: een A4'tje in een plastic hoesje waarop staat dat ze zal werken aan de tafels 1 tot en met 10 en aan woorden die eindigen op 'heid' en 'lijk'. Het meisje naast haar spreekt vrijwel alleen Chinees en werkt zelfstandig aan haar Nederlands. Een beetje Engels verstaat ze wel, wat goed uitkomt, omdat een kwart van alle lessen in het Engels is.

'Fixie' of 'growie'

Oprichter en algemeen directeur Klaas Degen (62) loopt op zwarte lakschoenen door het gebouw. Een lokaal op de begane grond wordt schoongemaakt, want in februari begint een nieuwe klas. Ook was er afgelopen week een drukbezochte informatieavond voor de nieuw te beginnen SoU in de Potgieterstraat in Amsterdam-West.

Vierhonderd ouders wilden erbij zijn, er was slechts plek voor tweehonderd. Degen, al decennia adviseur en interimdirecteur in het onderwijs, wist dat er behoefte

was aan een school als deze. "Regulier onderwijs gaat uit van een gemiddelde benadering van het kind, terwijl er juist behoefte is aan een individuele aanpak," zegt hij.

De aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling op de SoU gaat ver. Ieder kind heeft een werkboek *Mindset*, waarin zijn instelling ten aanzien van leren wordt bijgehouden. Daarin kan het zien of het een 'fixie' of een 'growie' is; een *fixed* mindset of een *growth* mindset heeft. Marieke (9) wil wel uitleggen wat het betekent. "Ik ben een growie, want ik wil nog graag leren wat ik niet weet. Als je een fixie bent, denk je dat je alles al weet."

Die ideeën komen van de Amerikaanse hoogleraar psychologie Carol Dweck, die onder meer het boek *Mindset: The new psychology of success* schreef. Daarin laat ze onder meer zien dat mensen met een fixed mindset vooral bezig zijn met waardering voor wat ze al weten en dat mensen met een growth mindset verder kunnen komen omdat ze niet bang zijn om fouten te maken.

Positief rugzakje

Ook de manier waarop de SoU is ingericht wijkt af van de norm. Zo eten alle kinderen samen in de kantine. Voor krap vijf euro is er een warme lunch. Er zijn stilteruimtes met wolken en blauwe lucht op de muren om zelfstandig te kunnen werken. Kinderen moeten tussen acht uur en half negen binnen zijn en mogen tussen twee uur en half drie naar huis. De buitenschoolse opvang zit in hetzelfde gebouw en de school is bijna het hele jaar open.

Om zeker te weten dat kinderen aan hun verplichte onderwijsuren komen – de Onderwijsinspectie zit erbovenop – hangt bij de ingang van de school een touchscreen waarop de kinderen 's ochtends met hun persoonlijke chip aan een koordje in- en uitklokken. "Wie te veel uren maakt, kan een extra vrije dag nemen," zegt Degen.

De kinderen op school zijn nu maximaal negen jaar, de klassen hebben maximaal 25 leerlingen. De onderwijsfilosofie moet al vroeg worden toegepast, anders heeft het geen zin meer. De oudere kinderen komen soms van scholen waar ze hun draai niet konden vinden of omdat ze moeilijk leren of juist hoogbegaafd zijn.

Zijn dat kinderen met een rugzakje? "Een heel positief rugzakje," zegt Degen. In de klas van Eiling zit bijvoorbeeld een kind dat naar het speciaal onderwijs moest, maar hier nog een kans krijgt, dankzij een full-time klassenassistente die de ouders hebben ingehuurd. "Het reguliere onderwijs geeft psychische labels aan kinderen. Wij kijken vooral hoe je kinderen die bijvoorbeeld heel druk of hoogbegaafd zijn het beste kunt benaderen."

Marco Snoek, lector leren en innoveren aan de Hogeschool van Amsterdam, vindt het experiment van de SoU passen bij deze tijd. "Het onderwijs is erg gericht geweest op de cognitieve vaardigheden, terwijl de persoonsvorming en socialisatie van kinderen ook heel belangrijk zijn. De balans is zoekgeraakt. We weten alleen nog weinig over hoe we die persoonsvorming op school moeten aanpakken. De ene helft van de samenleving zal over de SoU zeggen: wat een zweverig gedoe, maar de andere helft zal het belangrijk vinden. En: hoe zal het concept tot concrete resultaten leiden? Ouders willen toch dat hun kind uiteindelijk een papiertje haalt. Het succes hangt af van de kwaliteit van de docenten en het team."

Voor Frankie van Dam (67) was het geen gemakkelijke

beslissing zijn achtjarige zoon naar de SoU te sturen. Hij werkte veertig jaar in het onderwijs en ziet dat de SoU nog zoekende is – 'qua methodes, qua aanpak, qua rooster'. Maar hij merkte ook meteen dat zijn zoon hier veel gelukkiger is dan op zijn oude school. "Hij is hoogsensitief en kreeg steeds standjes, zijn eigen initiatief werd in de kiem gesmoord." Nu gaat zijn zoon met plezier naar school. "Voor je kind ga je het experiment aan."

Hij doet vrijwillig wat schoonmaakwerk en helpt mee op school – actieve ouders zijn een essentieel onderdeel van de filosofie van SoU. Andere ouders geven bijvoorbeeld een les Engels of muziek.

De belangstelling voor nieuwe onderwijsvormen – ook Onze Nieuwe School, de wedstrijd die de gemeente met Kennisland organiseert om nieuwe scholen te helpen oprichten – is breed, maar beperkt zich uiteindelijk vooral tot hoogopgeleide grootstedelijke ouders, zegt Guuske Ledoux, wetenschappelijk directeur van het Kohnstamm Instituut voor onderzoek naar opvoeding en onderwijs. "Zelfs traditionele vernieuwingsscholen als montessori en dalton trekken overwegend elitair publiek. Hoogopgeleide ouders zijn meer bezig met hoe er les wordt gegeven, laagopgeleiden willen vooral dat hun kinderen beter onderwijs krijgen dan zij hebben gehad en associëren school met rekenen, taal en huiswerk."

Voor de SoU in Amstelveen geldt een ouderbijdrage van zevenhonderd euro, in West wordt dat honderd. Degen heeft al plannen voor een SoU in Heemskerk en er zijn gesprekken in Almere. Als middelbare scholen straks niet beter aansluiten op zijn schoolfilosofie, kan wat hem betreft ook een school voor voortgezet onderwijs worden ontwikkeld. "Zo wordt het een mooie gemeenschap."

SCHOOL STICHTEN

Staatssecretaris Sander Dekker heeft vorige week een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd om het makkelijker te maken een school op te richten. Nu is het nog lastig, vooral als een school niet binnen een levensbeschouwelijke richting (protestants, katholiek, antroposofisch of islamitisch) past. In Dekkers voorstel gaat het om een vernieuwend onderwijsconcept (van een iPadschool tot 'natuurlijk leren' of de School of Understanding), een goedgekeurd plan van aanpak en een bewijs dat er interesse is van ouders. Tot eind februari kan de wet online worden becommentarieerd. Critici vrezen dat het te makkelijk wordt om een school op te richten en dat het de samenleving een hoop geld zal kosten. Schoolvernieuwers juichen het plan toe. Dekker hoopt dat de wet augustus 2018 in werking treedt.